

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет аграрної економіки і менеджменту

*Кафедра обліку та
економіко-правового
забезпечення АПБ*

КУРСОВА РОБОТА

з фінансового та управлінського обліку

на тему:

**«Річна фінансова звітність : сутність, види, порядок
затвердження і подання »**

Студента 4 курсу ОПЗр-43
Напряму підготовки – облік і аудит
Спеціальності 6.03050901- облік і аудит в АПБ
Бондаровська Мирослава Русланівна
Національна шкала _____
Кількість балів: ___ Оцінка ECTS ____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	5
1.1. Місце і роль фінансової звітності в діяльності підприємств.....	5
1.2. Оцінка літературних джерел фінансової звітності підприємств.....	8
РОЗДІЛ 2. РІЧНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ.....	12
2.1. Організація облікового процесу на підприємстві ПАТ «Укрнафта»....	12
2.2. Види, класифікація бухгалтерської звітності та вимоги до заповнення звітних форм	16
2.3. Порядок затвердження та подання фінансової звітності	23
2.4. Шляхи вдосконалення фінансової звітності	32
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39
ДОДАТКИ.....	42

ВСТУП

Звітні показники є важливим джерелом інформації про хід виконання планів соціально-економічного розвитку підприємств, бізнес-планів інших формувань, які створюються в галузях у результаті реформування власності. На основі цих показників виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, обґрунтовуються заходи, що дозволяють у майбутньому уникнути недоліків, які мали місце в минулих звітних періодах. Важливе значення має звітність підприємств для наукових досліджень у галузі економіки. Будь-які узагальнення результатів господарської діяльності підприємств з метою виявлення характерних тенденцій їх розвитку проводяться на основі обробки матеріалів звітності.

Для прийняття правильних управлінських рішень навіть на рівні підприємства повинні використовуватись дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, що є зрозумілими та прийнятними для користувачів. Для одержання інформації про результати діяльності підприємства дані поточного обліку необхідно узагальнити в певній системі показників. Це досягається складанням звітності, яка є завершальним етапом бухгалтерського обліку. Отже роль звітності бухгалтерської, податкової та статистичної надзвичайно важлива, що і пояснює *актуальність* вибраної теми.

Ступінь розробленості проблеми, що досліджується. Проблема формування показників фінансової звітності та їх аналітичної оцінки присвячені праці вітчизняних науковців, зокрема: Ф. Бутинця, С. Голова, В. Костюченко, Я. Крупки, Т. Кучеренко, М. Пушкаря, Н. Ткаченко, П. Хомина, М. Чумаченка. Низку важливих аспектів зазначеної тематики розкрито у роботах зарубіжних вчених-економістів: Х. Андерсена, Р. Бола, Т. Варфілда, Д. Кіесо, Д. Колдуелла, Б. Нідлза, Д. Панкова, Я. Соколова.

Метою курсової роботи є розкриття методики складання звітності підприємства та шляхів її вдосконалення.

Завданням даної роботи є систематизація, розширення, закріплення теоретичних знань та практичних навичок із звітності підприємства.

Мета курсової роботи досягається шляхом виконання таких *завдань*:

- дати класифікацію фінансовій звітності;
- розкрити питання, щодо основних вимог до заповнення звітних форм підприємства;
- дослідити методику підготовки та подання фінансової звітності підприємства;
- розробити шляхи вдосконалення звітності.

Об'єктом дослідження є звітність на обраному підприємстві ПАТ «Укрнафта» м. Рівне, в якому наявні можливості усестороннього висвітлення досліджуваних у роботі питань.

Предметом дослідження є теоретичні засади та діюча практика зі складання звітності, шляхи її поліпшення з урахуванням специфіки фінансово – господарської діяльності підприємства.

Методи дослідження. В процесі дослідження при вирішенні поставлених завдань застосовуються загальнонаукові методи – аналіз, синтез, індукція, дедукція та спеціальні - методичні порівняння; систематизація; групування і логічне узагальнення; системний підхід; абстрагування; конкретизація; дослідження документів та реєстрів обліку за формою і змістом; аналітичні розрахунки та інші методи наукових досліджень.

Перелік джерел практичного матеріалу. В процесі роботи опрацьовані нормативно-законодавчі джерела інформації, вивчені літературні джерела посібники, підручники, монографії, статті в розрізі підготовки та подання основних звітних форм. До роботи додається повний перелік додатків звітності обраного підприємства.

Курсова робота складається із вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Місце і роль фінансової звітності в діяльності підприємств

Процеси глобалізації та інтеграції, поява транснаціональних компаній, розвиток міжнародного фондового ринку, інші сучасні соціально-економічні перетворення світового господарства суттєво впливають і змінюють суть та призначення фінансової звітності. Сьогодні вона стає настільки суспільно значущою, що без неї не може ефективно функціонувати економіка інформаційного суспільства. Незважаючи на це, погляди вчених щодо ролі й значення фінансової звітності залишаються нерідко діаметрально протилежним. Для достеменного розуміння її сутності, з'ясування місця в інформаційній системі ринкового середовища та визначення впливу на рішення користувачів необхідні глибокі дослідження у цьому напрямі.

Фінансова звітність як важливий компонент системи інформаційного забезпечення процесу управління і прийняття рішень користувачами гармонійно поєднується з основними класичними функціями менеджменту (рис. 1.1).

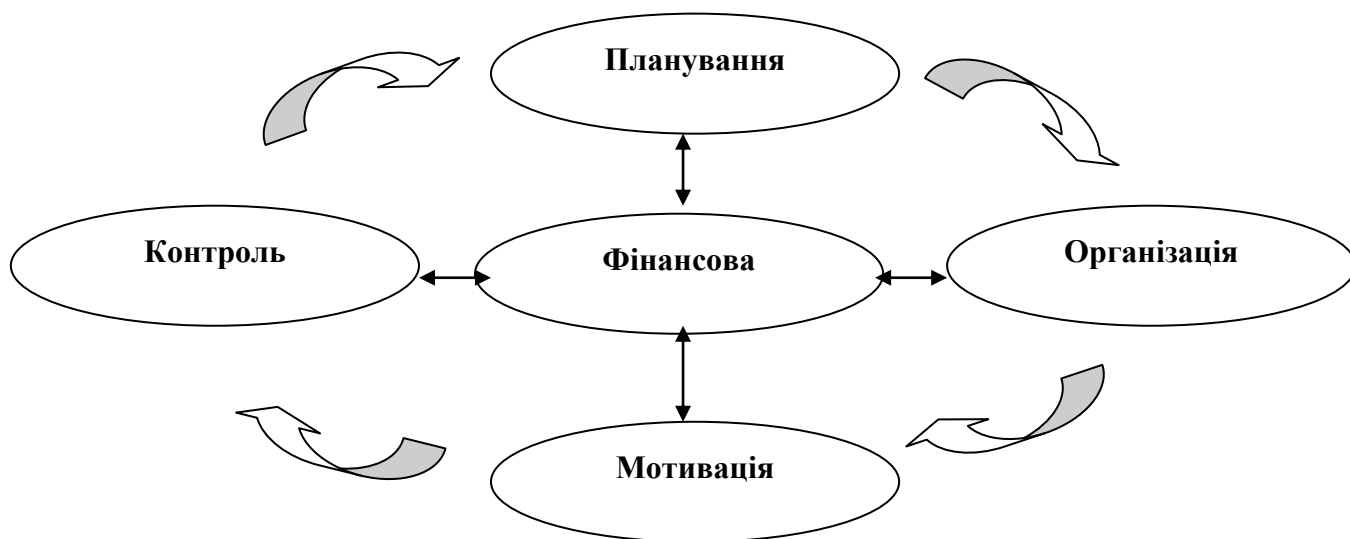

Рис. 1.1. Фінансова звітність у системі управління підприємством

У процесі планування дані фінансової звітності використовуються для обґрунтування цілей і напрямів роботи, формування базових та моделювання планових показників фінансово-господарської діяльності підприємства. На стадії організації роботи вона впливає на процес збору первинних даних про факти господарського життя, методи й процедури їх обробки у системі фінансового обліку. Відбувається деталізація завдань, процесів, окреслення інформаційних вимог на виробничому рівні і щодо функцій працівників облікової служби. Також фінансова звітність є засобом стимулювання і обмеження фінансової політики менеджменту. З її використанням здійснюють моніторинг, контроль, аналіз й оцінку досягнутих результатів та адекватні коригувальні дії.

Суттєве значення фінансова звітність також має для зовнішніх користувачів. На її основі інвестори приймають рішення щодо вкладання коштів в активи і цінні папери підприємства, кредитори – щодо фінансування його господарської діяльності, надання позик. На загальнодержавному рівні фінансова звітність є інформаційною базою формування показників макроекономічної ефективності, статистичних спостережень, управління розвитком галузей і регіонів. Певна річ, вона використовується й фіскальними органами.

У ринковій економіці фінансова звітність слугує засобом регулювання ринку цінних паперів, переливу капіталів із менш привабливих сфер діяльності у більш привабливі, що сприяє економічному оздоровленню через розподіл фінансових ресурсів. Її можна вважати одним із інститутів суспільства, який забезпечує функціонування економіки країни.

Суб'єктами фінансової звітності виступають укладачі (облікові працівники й менеджери), користувачі (власники, інвестори, кредитори, контрагенти, держава, громадськість та ін.) та регулятори (органи державної влади, професійні організації, які регулюють облік і звітність). Кожен з них має

свої інтереси, які доречно поділити на три категорії: особисті, загальноорганізаційні, суспільні (табл. 1.1.).

Таблиця 1.1

Інтереси суб'єктів фінансової звітності

Суб'єкти фінансової звітності / Категорії інтересів	Менеджмент	Власники	Інвестори	Кредитори	Контрагенти	Працівники	Держава	Громадськість	Аудитори	..
Особисті	+	+	+	+	+	+				..
Загальноорганізаційні	+									..
Суспільні							+	+	+	..

Під інтересом суб'єктів фінансової звітності варто розуміти реальну причину соціально-економічних дій, усвідомлену потребу, яку можна виразити і задовольнити через механізм фінансової звітності. У процесі формування й аналітичної оцінки показників фінансової звітності між її суб'єктами виникає комплекс специфічних відносин. Існує суттєвий розрив між інформацією у розпорядженні менеджменту підприємства й інформацією, доступною зовнішнім користувачам. Тому обсяг і надійність фінансової звітності значною мірою залежить від менеджменту та його інтелектуальної чесності щодо користувачів. Суб'єкти фінансової звітності взаємодіють в умовах постійного конфлікту інтересів (рис. 1.2.).

Рис. 1.2. Вектори трактування фінансової звітності

1.2. Оцінка літературних джерел фінансової звітності підприємств

Аналіз спеціальної економічної літератури підтверджує відсутність єдиного підходу до трактування фінансової звітності підприємства. Вітчизняні та зарубіжні вчені асоціюють її з різними поняттями, зокрема: елемент методу бухгалтерського обліку, документ, система показників, бухгалтерська звітність, інформація, інформаційна модель підприємства.

Традиційно звітність розглядають як один із елементів методу бухгалтерського обліку поряд із документацією, інвентаризацією, оцінкою, калькуляцією, рахунками, подвійним записом і балансом. Проте, чимало науковців не поділяють такого підходу. Зокрема Д. Панков навпаки наголошує на пріоритетності звітності над обліком [4, с. 37], а П. Хомин підкреслює, що «звітність є самостійно системою подання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту і в жодному разі не може вважатись складовим елементом (прийомом) бухгалтерського обліку.

Н. Чабанова, Т. Чупир під фінансовою звітністю розуміють «документи, що містять інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, про рух грошових коштів підприємства за звітний період» [12, с. 10]. Натомість Н. Ткаченко характеризує фінансову (бухгалтерську) звітність як сукупність форм звітності, складених на снові даних обліку з метою одержання користувачем узагальненої інформації про підприємство [25, с. 822]. Деякі вітчизняні науковці при визначенні поняття «фінансова звітність» стоять на позиції формального підходу, закріпленого Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (Далі – П(С) БО), згідно з яким «фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період» [18]. Таке трактування дещо некоректне й звужене, оскільки не виражає

сутності та змісту фінансової звітності, а лише демонструє зовнішній її прояв і походження.

А. Малишкін пропонує розглядати фінансову звітність як «своєрідну інформаційну модель господарюючого суб'єкту» [13, с. 37]. Оригінальним та інформативним є визначення М. Пушкаря, який під фінансовою звітністю розуміє «сукупність реєстрів генералізованих (зведених, згрупованих, узагальнених) показників за певний період, що характеризують статистику та динаміку об'єктів бухгалтерського обліку» [22, с. 561]. Досить комплексно розкриває суть фінансової звітності В. Андрієнко як «систему узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, структурованих у формі звітності, які надають користувачам інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за звітний період для прийняття цими користувачами відповідних рішень» [1, с. 154].

Наведені трактування фінансової звітності здебільшого вузько орієнтовані на конкретні дані про фінансовий стан і діяльність підприємства. Втім, вони не повністю охоплюють зміст інформації, яку користувачі можуть отримати із фінансової звітності.

На нашу думку, інформацію, яку зазвичай наводять у фінансовій звітності, передусім необхідно поділити на дві окремі, проте логічно взаємопов'язані частини. Перша – результативні показники для оцінки ефективності функціонування підприємства за відповідний період, які певним чином згруповані і узагальнені у таких звітних формах: Баланс (звіту про фінансовий стан) (ф. № 1), Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) (ф. № 2), Звіт про рух грошових коштів (ф. № 3), Звіт про власний капітал (ф. № 4) і Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5). Друга – базова інформація, що забезпечує розуміння показників основних форм фінансової звітності та включає опис концептуальних засад і принципів облікової політики, відомості про галузь, вид діяльності підприємства, його

керівний склад, бізнес-концепцію, стратегію розвитку. Ця інформація, як правило, подається у Примітках.

За своїм призначенням фінансова звітність є інформаційним ресурсом і основним первинним носієм важливої облікової інформації для користувачів. Як об'єкт аналітичної діяльності вона використовується ними для прогнозування сценарію розвитку підприємства й прийняття адекватних економічних рішень. І. Капучак, А. Хмелевська вказують, що фінансова звітність є основним елементом інформаційного забезпечення управління діяльністю підприємства, економічними та виробничими процесами на ньому [10, с. 30], оскільки забезпечує інформаційні потреби суб'єктів господарювання щодо придбання, продажу та володіння цінними паперами, корпоративними правами, оцінки якості управління, розподілу власності та заробленого прибутку, діагностики фінансової стійкості підприємства, визначення його здатності своєчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами.

Авторитетні американські науковці З. Боді та Р. Мертон у своїй праці «Фінанси» виокремлюють важливі економічні функції фінансової звітності. Фінансова звітність надає власникам і кредиторам інформацію про поточний фінансовий стан та ефективність господарської діяльності підприємства за звітний період, є зручним інструментом управління. На її основі можна розробляти основні цільові показники ефективності підприємства, створювати зручні шаблони-моделі для фінансового планування, а також регулювати й обмежувати фінансову політику менеджменту в процесі залучення зовнішніх джерел фінансування, оптимізації структури капіталу, забезпечення стійкості й платоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі.

Враховуючи важливість фінансової звітності у сучасних умовах господарювання, Т. Кучеренко пропонує виділити її в окрему систему економічних знань [10, с. 24], а Д. Панков взагалі вважає за необхідне розробити спеціальну теорію звітності суб'єктів господарювання, яка в інтересах зовнішніх і внутрішніх користувачів забезпечувала б формування

прозорого інформаційного середовища, сприятливого для прийняття ними економічних рішень [8, с. 38].

Узагальнюючи теоретичні напрацювання облікової науки, нами визначено основні трактування фінансової звітності як об'єкта досліджень (рис. 1.3.).

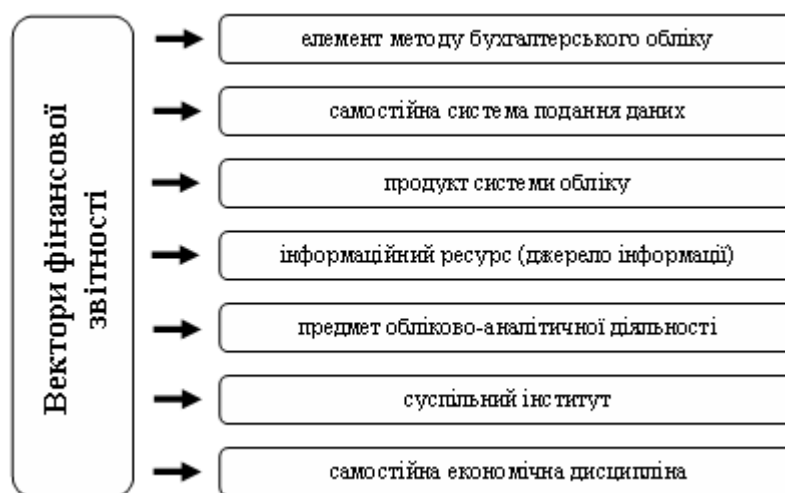

Рис. 1.3. Вектори трактування фінансової звітності

Отже, в умовах становлення ринкових відносин в Україні якісно трансформується роль фінансової звітності підприємств. Сьогодні вона є елементом інфраструктури ринкової економіки, реальним засобом комунікації, з допомогою якого менеджери різних рівнів мають змогу формувати стратегію і тактику розвитку підприємства. Саме на підставі даних фінансової звітності можна оцінити майновий стан, результати діяльності та економічний потенціал суб'єкта господарювання, прогнозувати майбутні грошові потоки та визначати вектори його розвитку, приймати ефективні управлінські рішення.

Фінансова звітність є комплексною моделлю відображення оптимізованої комбінації інтересів суб'єктів ринку, яка динамічно розвивається і модифікується під впливом сучасних змін економічного середовища. Вона одночасно виступає предметом конфлікту між її укладачами та користувачами та засобом його врегулювання.

РОЗДІЛ 2

РІЧНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

2.1. Організація облікового процесу на підприємстві ПАТ «Укрнафта»

Відкрите акціонерне товариство «Укрнафта» засноване відповідно до наказу Державного Комітету України по нафті і газу від «23» лютого 1994 року № 57 шляхом перетворення державного підприємства «Виробниче об'єднання «Укрнафта» у відкрите акціонерне товариство відповідно до Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15 червня 1993 року № 210/93. Товариство є правонаступником державного підприємства – Виробничого об'єднання «Укрнафта».

Відповідно до рішення загальних зборів акціонерів від 22.03.2011 року змінено тип та назву Товариства з Відкритого акціонерного товариства «Укрнафта» на Публічне акціонерне товариство «Укрнафта» (додаток А).

Зареєстроване ПАТ «Укрнафта» Шевченківською районною державною адміністрацією м. Києва 23.03.2011 року, номер запису 10741050026002352.

Юридична адреса підприємства: м. Київ, пров. Несторівський 3/5.

Статутний капітал ПАТ «Укрнафта» становить 13557127,50 грн. Він поділений на 54228510 простих іменних акцій номінальною вартістю 25 копійок.

Відповідно до мети діяльності ПАТ «Укрнафта» здійснює:

- комплексне забезпечення видобутку нафти і газу;
- пошуково-розвідувальне та експлуатаційне буріння;
- переробку продуктів видобутку нафти і газу, їх реалізацію, роздрібну реалізацію нафтопродуктів через мережу власних АЗС та інші види діяльності, передбачені Статутом. (додаток А)

Відповідно до статуту ПАТ «Укрнафта» управління та контроль здійснюють:

- Загальні збори акціонерів - вищий орган управління;

- Наглядова рада товариства – здійснює захист прав акціонерів ;
- Правління товариства – здійснює управління поточною діяльністю;
- Ревізійна комісія – здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю правління товариства.

Особливістю організаційної структури ПАТ «Укрнафта», яка впливає на вибір способів та методів бухгалтерського обліку, є наявність значної кількості відокремлених структурних одиниць без права юридичної особи, які виділені на окремий баланс.

До складу деяких структурних одиниць входять технологічно відокремлені структурні підрозділи, які тимчасово виділені на суббаланс (по відношенню до балансу структурної одиниці). Вони з огляду на територіальну віддаленість мають поточні рахунки в установах банків.

Структурні одиниці можуть здійснювати будь-які види діяльності, що не заборонені чинним законодавством. Перелік видів діяльності, які здійснюються структурними одиницями, наводиться в Положенні про відповідну структурну одиницю ПАТ «Укрнафта».

В м. Рівне організоване і діє одне з структурних одиниць ПАТ «Укрнафта», що знаходиться за адресою м. Рівне вул. Соборна 442 Д. Керівником структурної одиниці є Якимюк О.Ю.

Керівник ПАТ «Укрнафта» - керує роботою структурної одиниці відповідно до законодавства України, Статуту, Положення про структурну одиницю; вживає заходи із забезпечення підприємства кваліфікованими кадрами; удосконалює систему управління; дотримується адміністративно-господарського і податкового законодавства; здійснює контроль за виробничою діяльністю структурного підрозділу підприємства; видає накази та розпорядження по структурному підрозділу.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку в структурних одиницях несуть їх керівники. Керівник структурної одиниці повинен забезпечити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку,

забезпечити неухильне виконання всіма структурними підрозділами і службами одиниці, працівниками, які мають відношення до облікових процесів, вимог Головного бухгалтера ПАТ «Укрнафта» з питань оформлення та надання для обліку документів та відомостей.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється бухгалтерською службою. Бухгалтерська служба складається із бухгалтерій структурних одиниць ПАТ «Укрнафта» та Центральної бухгалтерії на чолі з Головним бухгалтером ПАТ «Укрнафта».

Бухгалтерський облік в структурній одиниці ПАТ «Укрнафта» м. Рівне здійснюється бухгалтерією в кількості 10 чоловік на чолі з головним бухгалтером структурної одиниці Сергеевою С.О.

Головний бухгалтер структурної одиниці керується в своїй діяльності законодавством, Положенням про облікову політику ПАТ «Укрнафта», що затверджене рішенням правління ПАТ «Укрнафта», протокол № 44 від 26.12.2006 року, та іншими нормативними актами і несе відповідальність за дотримання наявних в них вимог та правил обліку.

В кожній структурній одиниці повинні бути затверджені посадові інструкції для працівників бухгалтерії та система внутрішньогосподарського контролю (додаток Г).

Головний бухгалтер забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних принципів бухгалтерського обліку, складання і представлення відповідним користувачам у встановлені строки фінансової звітності.

До функцій Головного бухгалтера належить контроль за дотриманням вимог Положення про облікову політику та розробка пропозицій з його вдосконалення. Роз'яснення Головного бухгалтера (заступників Головного бухгалтера) з питань методології бухгалтерського та податкового обліку є обов'язковими для виконання бухгалтеріями структурних одиниць.

Згідно Положення про облікову політику організація та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності ПАТ «Укрнафта» здійснюється на підставі вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (додаток Б).

Ведення бухгалтерського обліку здійснюється з використанням автоматизованих програмних комплексів. У випадку відсутності необхідної комп'ютерної техніки на окремих ділянках застосовується журнально-ордерна форма обліку. Всі наявні програмні комплекси з автоматизації обліку повинні забезпечувати стандартне представлення інформації для узагальнення та консолідації в Апараті управління ПАТ «Укрнафта». (додаток Б)

У відповідності до статті 8 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 г. № 996-ХІХ з метою забезпечення єдиних методологічних принципів бухгалтерського обліку бухгалтерські служби ПАТ «Укрнафта» використовують:

- План рахунків ПАТ «Укрнафта»;
- Інструкцію про внутрішні розрахунки;
- інші розпорядчі документи, наведені в розділі VI Положення. (додаток В)

Зведення даних обліку по структурній одиниці, включаючи підрозділи, виділені на окремий баланс, здійснюється в центральній бухгалтерії відповідної структурної одиниці ПАТ «Укрнафта» не менше одного разу на місяць до 10 числа місяця, наступного за звітним, за всіма субрахунками та шифрами обліку, які передбачені Планом рахунків ПАТ «Укрнафта».

Структурний підрозділ ПАТ «Укрнафта» м. Рівне подає дані, необхідні для зведення даних обліку структурної одиниці, не пізніше, ніж за три дні до встановленого строку подання звітності до Центральної бухгалтерії ПАТ «Укрнафта». Річна звітність подається за такими формами: Баланс (Звіт про фінансовий стан) ф. № 1; Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ф. № 2; Примітки до річної фінансової звітності; Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами». (додатки Д, Е)

2.2. Види, класифікація бухгалтерської звітності та вимоги до заповнення звітних форм

Бухгалтерський облік містить розрізнену інформацію про господарську діяльність підприємства. Для одержання інформації про результати такої діяльності, дані поточного обліку необхідно узагальнити в певній системі показників. Це досягається складанням звітності, яка є завершальним етапом бухгалтерського обліку.

Звітність – це система узагальнених і взаємопов'язаних показників поточного обліку, які характеризують результати господарської діяльності підприємства.

Фінансова звітність є складовою частиною бухгалтерської звітності, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації.

Звітність, яка може складатися за різними напрямками (відповідно до різноманітних потреб користувачів), забезпечує можливість прийняття правильних управлінських рішень. Крім того, деталізація звітних даних сприяє контролю за збереженням майна.

Інформація, відображена у звітності, повинна бути зрозумілою та розрахованою на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті такої інформації. Інформація, що міститься у звітності, найчастіше використовується для прийняття управлінських і фінансових рішень, тому при складанні та поданні звітності зацікавленим особам слід забезпечити відповідність її певним вимогам.

Залежно від джерел інформації і показників, які містяться у звітності, розрізняють бухгалтерську, статистичну та податкову звітність.

Бухгалтерська звітність містить показники (переважно у вартісних вимірниках) виробничої і фінансово-господарської діяльності, а також фінансового стану підприємства за певний звітний період. Вона складається на підставі належно оформлених документів бухгалтерського обліку і відображає системно всю діяльність підприємства. Проте окремі показники бухгалтерської звітності формуються за даними оперативно-технічного й статистичного обліку.

Статистична звітність характеризує окремі сторони діяльності підприємств і країни в цілому, тобто окремі економічні та соціальні явища. Джерелами інформації для її складання також є дані оперативно-технічного, статистичного й бухгалтерського обліку.

Податкова звітність складається на підставі даних податкового обліку у вигляді декларацій та розрахунків.

Види звітності, що складаються підприємствами представлені на рисунку 2.1. [5, с. 128]

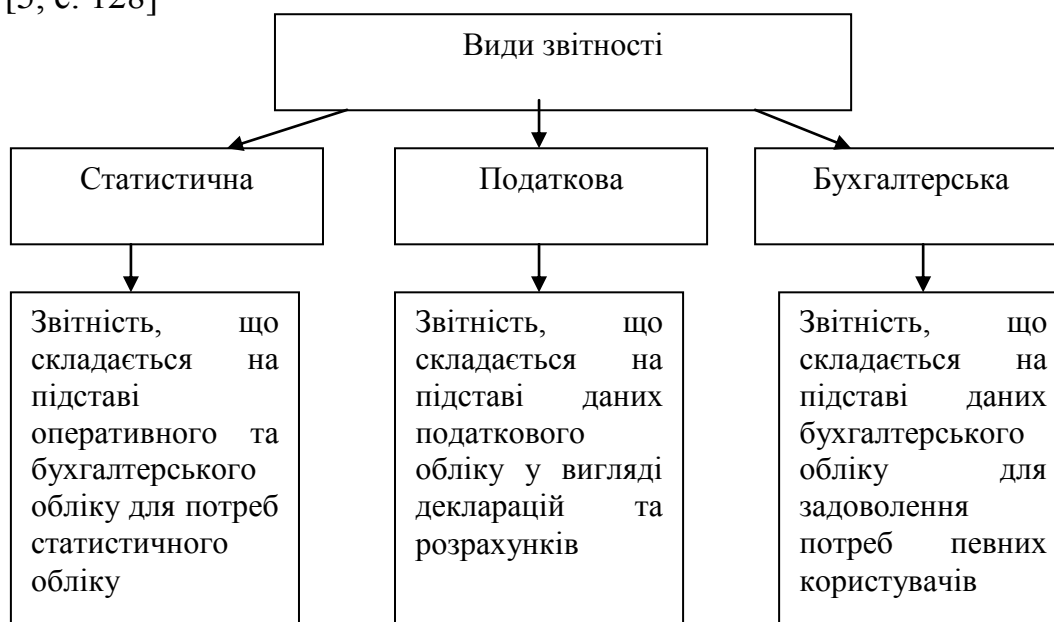

Рис. 2.1. Види бухгалтерської звітності

На підставі практичного досвіду проведемо класифікацію звітності (рис. 2.2) [2, с. 53].

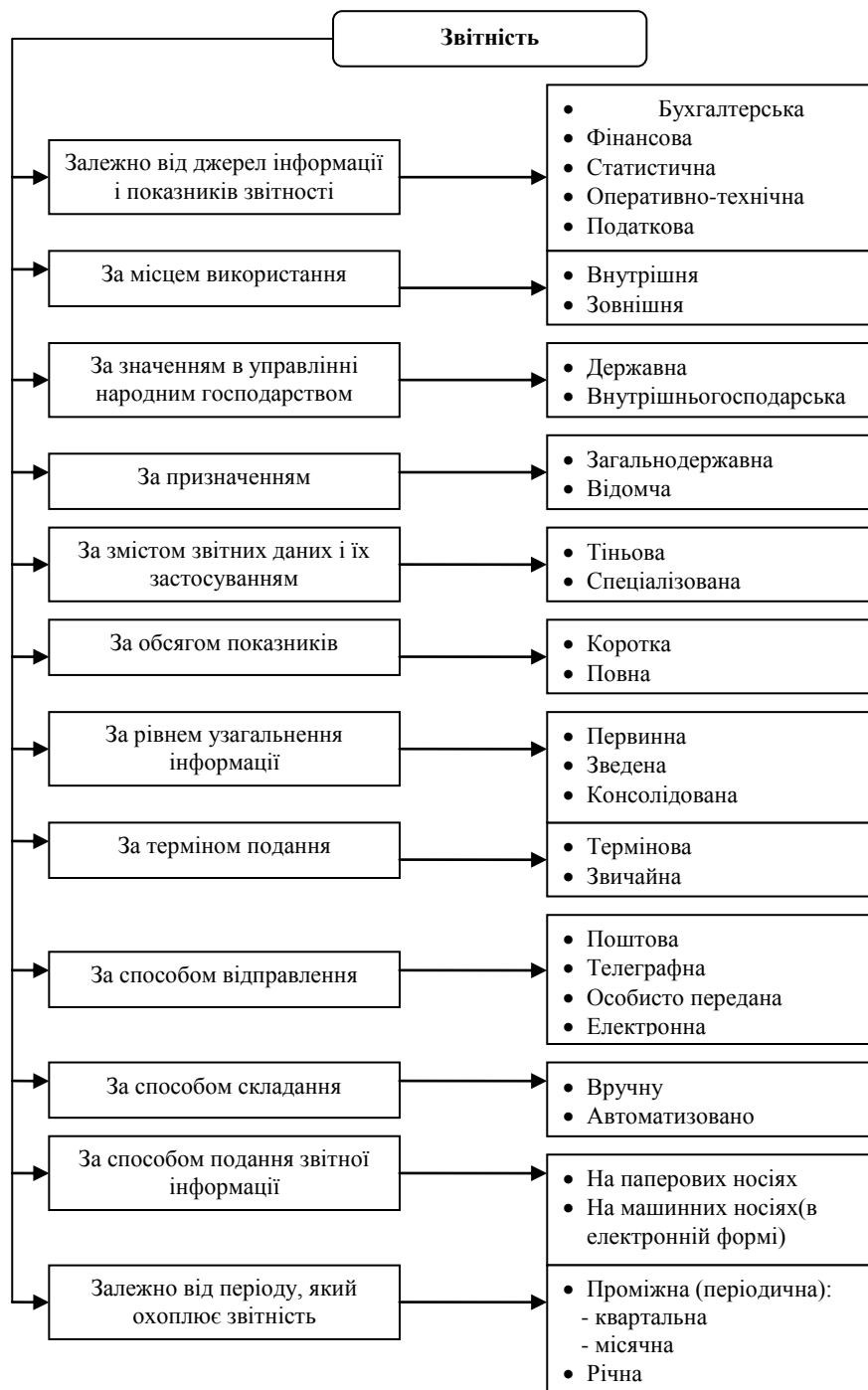

Рис. 2.2. Класифікація звітності

Звітність є основним джерелом інформації і відображає результати виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій. Тому вона має відповідати завданням управління сучасним підприємством і,

відповідно, задовольняти певні вимоги. Виходячи з теорії управління, законодавчих актів, нормативно-правових документів можна сформулювати систему вимог до звітності (рис. 2.3) [25, с. 420].

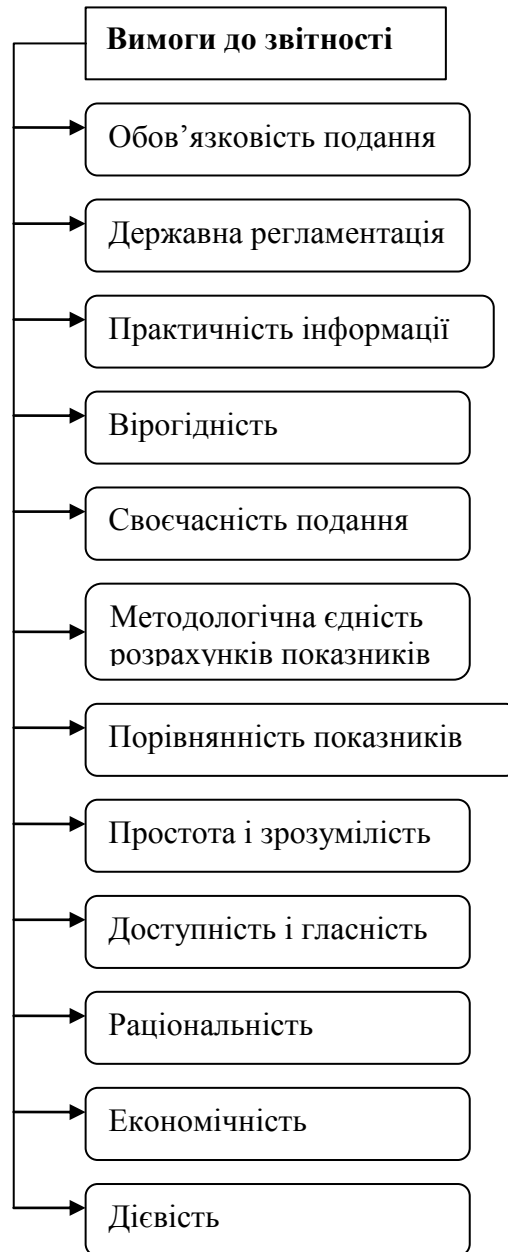

Рис. 2.3. Вимоги до звітності

При складанні звітності потрібно дотримуватись відповідних вимог: доречності, зрозумілості, надійності, суттєвості, достовірності, зіставності.

Доречність інформації характеризується її впливом на прийняття рішень користувачами та своєчасністю. Готуючи фінансову звітність, необхідно

дотримуватися таких якісних характеристик: зрозумілість, доречність, надійність.

На прийняття рішень користувачами впливає лише суттєва інформація. Суттєвість – це точка відсікання інформації, яка потрапляє до фінансової звітності, або рівень точності такої інформації. Ця точка може бути визначена на підставі як кількісних, так і якісних факторів. Суттєвість також розглядається в контексті групування статей фінансових звітів кожна суттєва стаття розкривається окремо, а несуттєві можуть бути об'єднані, виходячи з їх економічного змісту чи функції. Тут перевага надається якісним факторам.

Дані фінансової звітності є основою не тільки для оцінки результатів звітного періоду, але й для їх прогнозування. Так, інформація щодо фінансового стану та результатів діяльності часто використовується як основа для прогнозування майбутнього фінансового стану, результатів діяльності, спроможності підприємства вчасно виконати свої зобов'язання, сплатити дивіденди, тощо.

Корисною для користувачів може бути лише достовірна інформація. Достовірність досягається за відсутності суттєвих помилок та необ'єктивних (упереджених) суджень. Як правило, керівництво підприємства намагається так надати інформацію, щоб результати діяльності виглядали найпривабливіше для інвестора або кредитора. З цією метою може бути завищений фінансовий результат або вартість активів тощо.

Метою звітності є також забезпечення зіставності фінансової інформації, як наданої одним підприємством за різні звітні періоди, так і різними підприємствами. Застосування вимог П(С)БО до структури фінансової звітності, визнання, оцінки та розкриття допоможе досягти цю мету.

Для досягнення дохідливості інформації припускається, що користувачі мають певний рівень знань і прагнуть уважно вивчити надану інформацію.

Для того, щоб звітність була зрозумілою користувачам, потрібно надавати інформацію про:

- підприємство;
- дату звітності та звітний період;
- валюту звітності та одиницю її виміру;
- відповідні показники (статті) за звітний та попередній періоди;
- політику підприємства та її зміни;
- інформацію щодо статей фінансових звітів;
- консолідацію фінансових звітів;
- припинення (ліквідацію) окремих видів діяльності;
- обмеження щодо володіння активами;
- участь у спільних підприємствах;
- виявлені помилки та пов'язані з ними коригування;
- переоцінку статей фінансових звітів;
- іншу інформацію, розкриття якої передбачено відповідними П(С)БО.

Для досягнення якісних характеристик інформації, яка міститься в формах фінансової звітності, під час її формування дотримуються ряду принципів: автономності, безперервності, періодичності, історичної (фактичної) собівартості, нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності, обачності, єдиного грошового вимірника.

Під час підготовки фінансової звітності кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників – фізичних осіб. Таким чином, особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатись, у фінансовій звітності підприємства. Цей принцип отримав назву принципу автономності підприємства.

Фінансові звіти складаються також виходячи з принципу безперервності діяльності підприємства, тобто підприємство не має ні наміру, ані потреби ліквідуватися або суттєво зменшувати масштаби своєї діяльності, і залишатиметься таким у подальшому (принаймні протягом наступного звітного періоду).

Принцип періодичності припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу (звітні періоди) з метою складання Фінансової звітності. Передбачається також складання проміжної звітності (квартальної та місячної) наростаючим підсумком з початку року.

Під час визначення оцінки активів у балансі пріоритет надається їх історичній собівартості, яка складається з витрат на їх виробництво або придбання.

Принцип нарахування полягає в тому, що результати господарських операцій визнаються, коли вони відбуваються (а не тоді, коли отримуються або сплачуються грошові кошти), і відображаються в бухгалтерському обліку та фінансових звітах тих періодів, до яких вони відносяться. Принцип нарахування має застосовуватися одночасно з принципом відповідності, за яким витрати визнаються у звіті про фінансові результати на основі прямого зв'язку між ними та отриманими доходами.

Надання користувачам інформації про політику бухгалтерського обліку яку підприємство повинно використовувати постійно при складанні фінансових звітів будь-яких змін у цій політиці та впливу таких змін на показники фінансових звітів є вимогою принципу послідовності. Дотримання цього принципу є передумовою зіставності фінансових звітів.

Щоб активи або дохід не були завищені, а зобов'язання чи витрати занижені при складанні фінансових звітів слід застосовувати принцип обачності. Принцип єдиного грошового вимірника передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності.

Відповідальність за складання та надання звітності несе керівництво підприємства.

2.3. Порядок затвердження та подання фінансової звітності

Для прийняття економічних рішень користувачам фінансових звітів необхідна інформація про фінансовий стан, результати діяльності та зміни у фінансовому стані підприємства. Зазначені інформаційні потреби обумовили склад фінансової звітності. За П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», що затверджено Міністерством фінансів України від 07.02.2013 року № 73, фінансова звітність складається з: Балансу (звіту про фінансовий стан) (далі - баланс), Звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) (далі - звіт про фінансові результати), Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності [18].

Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду. Проміжна (місячна, квартальна) звітність, яка охоплює певний період, складається наростаючим підсумком з початку звітного року.

Під час підготовки до складання та подання фінансової звітності підприємство повинне дотримуватися вимог П(С)БО, а також Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 (із змінами і доповненнями). Він визначає суб'єктів подання звітності, звітний період, який вона охоплює, і відповідно до цього склад та терміни її подання.

Однією із важливих вимог, що ставляться до звітності підприємств і організацій всіх форм власності, є повнота і достовірність її показників. Тому до початку складання звітності проводиться значна підготовча робота.

Процес підготовки до складання фінансової звітності може бути поділений на кілька етапів. Насамперед необхідно перевірити повноту відображення в поточному обліку господарських операцій оформлених відповідними первинними документами, і завершити облікові записи.

Основними етапами підготовки документації зведеного бухгалтерського обліку на підприємстві ПАТ «Укрнафта» м. Рівне перед складанням звітності є:

- закриття рахунків доходів і витрат;
- визначення чистого фінансового результату звітного періоду;
- інвентаризація залишків на рахунках активів та зобов'язань;
- внесення коригувань за наслідками інвентаризації (у разі виявлення відхилень даних обліку від даних інвентаризації);
- складання Звіту про фінансові результати, Балансу та інших форм фінансової звітності;
- коригування показників звітності і/або підготовка Приміток щодо подій після дати балансу.

Перед складанням річної бухгалтерської звітності на ПАТ «Укрнафта» м. Рівне обов'язково проводять повну інвентаризацію господарських засобів, їх джерел, стану розрахунків з дебіторами і кредиторами та відображають її результати в обліку. Суми статей балансу по розрахунках з фінансовими, податковими органами, установами банків повинні бути погоджені з ними і відрегульовані. За діючим положенням передбачено повну інвентаризацію проводити в максимально наближені до складання річного звіту строки (з 1 жовтня до 1 січня).

Виправлення помилок, допущених при складанні фінансової звітності у попередніх періодах, здійснюється коригуванням сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного періоду.

Помилки виникають внаслідок арифметичних розрахунків, неправильного застосування принципів обліку або навмисно.

При виправленні помилок важливо простежити вплив допущеної помилки на фінансові результати і похідні розрахунки, а саме податок на прибуток, нарахованих дивідендів, формування резервного капіталу, розрахунку показника прибутковості акцій.

Для виправлення помилок необхідно:

1. Визначити суму помилки, допущеної в попередні звітні періоди, що призводить до коригування нерозподіленого прибутку на початок звітного періоду.

2. Відобразити суму коригування нерозподіленого прибутку за попередній звітний період у Балансі.

3. Відобразити суму коригування нерозподіленого прибутку за попередній звітний період у Звіті про власний капітал.

4. Розкрити інформацію про вплив помилки і коригування в Примітках до річної фінансової звітності.

За звітним періодом фінансові звіти поділяються на річні та квартальні (проміжні). Звітним періодом для складання річної фінансової звітності є календарний рік. Перший звітний період новоствореного підприємства може бути меншим 12 місяців, але не може бути більшим 15 місяців. Звітним періодом підприємства, що ліквідується, є період з початку року до моменту ліквідації (рис. 2.4).

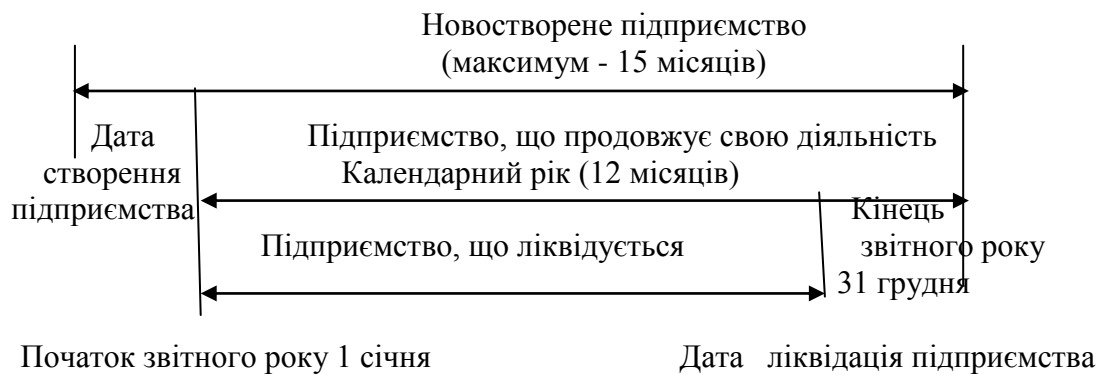

Рис. 2.4. Тривалість звітного періоду

Фінансова звітність подається органам, до сфери управління яких належать підприємства, трудовим колективам на їхню вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, а також згідно із законодавством - іншим органам та користувачам, зокрема органам державної статистики.

Фінансова звітність та консолідована фінансова звітність складаються за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності відповідно до законодавства.

Юридичні особи, що відповідають критеріям, визначеним пунктом 154.6 статті 154 Податкового кодексу України, та юридичні особи, які відповідно до Господарського кодексу України належать до суб'єктів мікропідприємництва, подають відповідним органам річну фінансову звітність, передбачену для суб'єктів малого підприємництва.

Датою подання фінансової звітності (крім консолідованої) вважається день її фактичної передачі за належністю, а у разі надсилання поштою - дата одержання адресатом, зазначена на штампелі підприємства зв'язку, що обслуговує адресата.

У разі якщо дата подання звітності припадає на вихідний (святковий) день, терміном подання її є перший після вихідного (святкового) робочий день.

У рядках фінансової звітності, які не мають показників, ставиться прочерк. Показники про податок на прибуток, витрати і збитки, вирахування з доходу, вибуття коштів, зменшення складових власного капіталу наводяться в дужках. Дужки у затвердженому оригінал-макеті форм фінансової звітності виготовлені друком і в такому варіанті (без вилучення дужок) мають подаватися всім адресатам (користувачам), а в передбачених випадках — оприлюднюватися.

При складанні форм фінансової звітності слід керуватися Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності, затвердженими Наказом Міністерства фінансів України 28.03.2013 р. № 433. В методичних рекомендаціях розглядаються питання розкриття інформації за статтями балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал.

Форми бухгалтерської фінансової звітності та терміни її подання наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Форми бухгалтерської фінансової звітності та терміни її подання

Назва форми звітності	Код форми	Термін подання (до якого числа)
1	2	3
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Форма № 1	Квартальна форма подається не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, річна – не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Форма № 2	Квартальна форма подається не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, річна – не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Звіт про рух грошових коштів	Форма № 3	Річна форма подається не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Звіт про власний капітал	Форма № 4	Річна форма подається не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Примітки до річної фінансової звітності	Форма № 5	Річна форма подається не пізніше 28 лютого наступного за звітним року

Підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття (крім випадків, якщо така інформація була в попередньому звітному періоді), а також додавати статті із збереженням їх назви і коду рядка з переліку додаткових статей фінансової звітності, наведених у додатку 3 до Національного положення (стандарту) 1, у разі якщо стаття відповідає таким критеріям:

- інформація є суттєвою;
- оцінка статті може бути достовірно визначена.

До фінансової звітності включаються показники діяльності філій, представництв, відділень та інших відособлених підрозділів підприємства.

У балансі ПАТ «Укрнафта» м. Рівне відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. У випадках, передбачених нормативно-правовими актами, складається окремий баланс. Для складання окремого балансу дані первинних документів про господарські операції філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів, виділених підприємством на окремий баланс, а також про господарські операції, які відповідно до законодавства підлягають відображенню в окремому балансі,

заносяться до окремих (відкритих для цього відокремленого підрозділу або для відображення господарських операцій з певної діяльності підприємства) регістрів бухгалтерського обліку. За даними окремих регістрів бухгалтерського обліку складаються окремий баланс і відповідні форми фінансової звітності щодо зазначених господарських операцій. Показники окремого балансу і відповідних форм фінансової звітності включаються до балансу і відповідних форм фінансової звітності підприємства. Особливості складання окремого балансу спільної діяльності визначаються національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності. При складанні балансу та відповідних форм фінансової звітності підприємств з урахуванням показників окремого балансу та відповідних форм окремої фінансової звітності інформація про внутрішньогосподарські розрахунки (взаємні зобов'язання у рівній сумі) не наводиться (додаток Д).

У звіті про фінансові результати розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період (додаток Е).

У звіті про рух грошових коштів наводяться дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. При складанні фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту.

Підприємство розгорнуто наводить суми надходжень та видатків, що виникають у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Якщо рух грошових коштів у результаті однієї операції включає суми, які належать до різних видів діяльності, то ці суми наводяться окремо у складі відповідних видів діяльності. Внутрішні зміни у складі грошових коштів до звіту про рух грошових коштів не включаються. Негрошові операції

(отримання активів шляхом фінансової оренди; бартерні операції; придбання активів шляхом емісії акцій тощо) не включаються до звіту про рух грошових коштів.

У звіті про власний капітал розкривається інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У графах звіту про власний капітал, призначених для наведення складових власного капіталу, зазначаються показники, наведені у розділі I «Власний капітал» балансу. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації звіту про власний капітал підприємства повинні додавати до річного звіту звіт про власний капітал за попередній рік.

Підприємства наводять у примітках до фінансової звітності інформацію про:

- розподіл часток зареєстрованого капіталу між власниками;
- права, привілеї або обмеження щодо цих часток;
- зміни у складі часток власників у зареєстрованому капіталі.

Також розкривається інформація про:

- склад грошових коштів;
- склад статей звіту про рух грошових коштів «Інші надходження», «Інші платежі» та інших статей, які об'єднують декілька видів грошових потоків.

У фінансовій звітності обов'язково наводиться інформація, розкриття якої вимагають національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку або міжнародні стандарти фінансової звітності та/або інші нормативно-правові акти Міністерства фінансів України з питань бухгалтерського обліку.

Згортання статей активів і зобов'язань, доходів і витрат є не допускається, крім випадків, передбачених відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Складена фінансова звітність детально перевіряється головним бухгалтером як з точки зору правильності заповнення усіх статей, так і на предмет їх взаємоузгодженості. Після цього головний бухгалтер і керівник детально аналізують дані форм фінансової звітності і підписують їх. За відсутності на підприємстві головного бухгалтера звіт підписує фахівець, який веде облік.

Підписи керівника і головного бухгалтера проставляються в кінці кожної форми фінансової звітності.

Ця частина звіту повинна включати:

- власноручний підпис особи;
- прізвище та ініціали особи;
- фактичну дату підписання звітності.

До подання річного звіту за призначенням він має бути розглянутим і затвердженим в порядку, який встановлений законодавством і засновницькими документами, залежно від суб'єктів господарювання і форм власності:

- для державних підприємств – розглядається загальними зборами трудового колективу і затверджується найвищим органом управління;
- для акціонерних товариств – розглядається правлінням акціонерного товариства і затверджується загальними зборами акціонерів;
- для товариств з обмеженою відповідальністю – розглядається та затверджується зборами учасників (засновників) товариства;
- для приватних підприємств – власником (засновником);
- для спільних підприємств – радою засновників.

Згідно наказу Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України від 20.07.1998 р. № 41 бухгалтерська звітність має зберігатися у такі терміни: бухгалтерські звіти і баланси, додатки до балансу, спеціальні форми: зведені річні - до ліквідації підприємства; річні – 10 років; квартальні – 3 роки.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.10.2013 №809-р «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції створення

та функціонування автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності» із змінами, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 705-р починаючи з 01.01.2015 року приймання та обробка фінансової звітності здійснюється за допомогою автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності».

Електронна адреса для надсилання фінансової звітності: zvrit@sta.gov.ua. При формуванні звітності, яка подається до Державної фіскальної служби України і Державної служби статистики України слід використовувати формати на літеру «S». За результатами перевірки арифметичних і логічних контролів такої звітності в органах Державної служби статистики України респондентам буде надіслано квитанцію № 2.

Якщо за результатами оброблення фінансової звітності органами Державної служби статистики України додатково формується квитанція-повідомлення про необхідність повторного подання електронного звіту, вона надсилається респонденту засобами автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності».

Звітність, яка подається тільки до Державної фіскальної служби України формується за форматами на літеру «J». Відповідно, за результатами обробки такої звітності в органах Державної фіскальної служби України суб'єктам господарювання надсилається квитанція № 2.

Звітування до органів державної статистики в електронному вигляді здійснюється у відповідності до Порядку подання електронної звітності до органів державної статистики, який затверджено наказом Держкомстату від 12.01.2011 № 3 та зареєстровано у Міністерстві юстиції України 29.03.2011 за № 408/19146.

2.4. Шляхи вдосконалення фінансової звітності

Прагнення України вступити до Європейського політичного, економічного та правового простору, утвердження її як впливової європейської держави та набуття повноправного членства в Європейському Союзі вимагають від неї відповідних змін у законодавстві, нормативно-правовому забезпеченні, зокрема щодо бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Використання різних методологічних прийомів призводить до неможливості зіставлення даних бухгалтерського обліку як із даними інших звітних періодів, так і з даними бухгалтерської звітності інших організацій, а це робить дані бухгалтерської звітності непридатними для макроекономічних розрахунків.

Інформація про активи підприємства і його зобов'язання розглядається в двох аспектах – бухгалтерському та управлінському. Бухгалтерський аспект показує баланс активів підприємства та його зобов'язань, а управлінський – їх форму (продуктивна, грошова, товарна) і роль у підприємницькій діяльності. Оцінка конкурентоспроможності підприємства здійснюється за мінімальним обсягом витрачання активів у процесі господарської діяльності на одиницю готової продукції та мінімальним залишком постійно закріплених активів на балансі підприємства, що забезпечують максимальні обсяги підприємницької діяльності.

Необхідно зазначити, що недоліком балансу та фінансової звітності є те, що вони не зовсім відповідають міжнародним стандартам, незважаючи на всі зміни і трансформування. Перш за все, це стосується принципу суттєвості інформації. Чинний баланс не зовсім відповідає правилам ліквідності, згідно з якими активи підприємства мають відповідати пасивам відповідної терміновості. Пов'язано ж це, перш за все, з нечітким розмежуванням у балансі підприємств поточних і непоточних активів та зобов'язань.

Також необхідною умовою адекватного відображення стану активів і пасивів підприємства є формування в системі балансу показників, пов'язаних з інтелектуальними ресурсами, які, на жаль, на сьогодні взагалі не представлені не тільки у вітчизняних П(С)БО, але й у зарубіжних обліково - аналітичних системах. Усе перелічене розширюватиме аналітичні можливості оцінки фінансового стану і потенціалу підприємства. Реалізація їх передбачатиме агрегування статей балансу та зменшення кількості показників, а з іншого боку, введення в баланс нових видів активів, зобов'язань та власного капіталу.

Звіт про фінансові результати повинен надавати користувачам роботи висновки про поточний фінансовий стан підприємства (рентабельність, платоспроможність, використання фінансових важелів), вірогідність банкрутства, оцінювати майбутню прибутковість, визначати вартість власних позикових коштів (ціну капіталу). Останнє важливе під час вирішення завдань інвестування оптимізації податкової та дивідендної політики.

Використання форми звіту про фінансові результати значною мірою визначає подальші напрями аналізу фінансових результатів підприємства. Згідно з П(С)БО 3, методика складання звіту про фінансові результати передбачає представлення витрат за призначенням (функціями), додатково розкривши їх суть.

Дослідивши різні підходи щодо вдосконалення форми № 2 «Звіт про фінансові результати», можна запропонувати внести в його діючу форму такі зміни:

1. Послідовно відображати доходи і витрати за видами діяльності.
2. Виділити статті для відображення фінансових результатів (прибутку чи збитку) окремо від основної, іншої операційної, інвестиційної, фінансової діяльності.

Фінансова звітність, складена відповідно до П(С)БО 1, має значні аналітичні можливості, проте існує чимало питань, що лишаються невирішеними. Одним із таких питань є недостатність відображення у звітності

обліково-економічної інформації, внаслідок чого користувачі інформації, змушені приймати управлінські рішення в умовах невизначеності. Отже, необхідно збільшувати кількість облікової інформації, представленої у фінансовій звітності.

Наша пропозиція також полягає в тому, щоб всі звіти склалися з одним десятковим знаком, оскільки це надасть більш точнішу інформацію по підприємству та не буде об рахункових непорозумінь. У зв'язку з реформуванням вітчизняного бухгалтерського обліку на основі міжнародної гармонізації і стандартизації до балансу та інших форм фінансової звітності були внесені значні зміни.

Труднощі при складанні податкової та статистичної звітності для бухгалтера, на нашу думку полягають у тому, що звітні форми часто змінюються протягом років чи навіть протягом звітного року.

Поточна фінансово-економічна криза засвідчила вагомість об'єктивного й прозорого інформаційного забезпечення що стосується стану і ефективності функціонування сучасних компаній для цілей управління ринковою економікою загалом, особливо у фінансово-інвестиційному її сегменті. Оцінювання стану та результатів діяльності суб'єктів господарювання альтернативними інструментами, які передбачають визначення комплексу формалізованих і неформалізованих показників та індикаторів, призвела до значного викривлення фінансової інформації, оскільки така інформація не є об'єктом зовнішнього незалежного контролю, а методики використання альтернативних інструментів недостатньо регулюють державні інституції.

Для того, щоб звітність реально відображала фінансово-майновий стан компанії, необхідно удосконалити методологію бухгалтерського обліку як основу її формування, зокрема в частині обліку інтелектуального капіталу, подолання методологічного дуалізму оцінювання активів тощо, а також вивести стандартизацію фінансової звітності з-під впливу транснаціональних корпорацій.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

На підставі вищевикладеного можна зробити наступні висновки та пропозиції. Звітні показники є важливим джерелом інформації про хід виконання планів соціально-економічного розвитку підприємств, бізнес-планів інших формувань, які створюються в галузях у результаті реформування власності. На основі цих показників виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, обґрунтовуються заходи, що дозволяють у майбутньому уникнути недоліків, які мали місце в минулих звітних періодах. Важливе значення має звітність підприємств для наукових досліджень у галузі економіки.

Курсова робота складається із вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Відкрите акціонерне товариство «Укрнафта» засноване відповідно до наказу Державного Комітету України по нафті і газу від «23» лютого 1994 року № 57 шляхом перетворення державного підприємства «Виробниче об'єднання «Укрнафта» у відкрите акціонерне товариство відповідно до Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15 червня 1993 року № 210/93. Товариство є правонаступником державного підприємства – Виробничого об'єднання «Укрнафта».

Відповідно до рішення загальних зборів акціонерів від 22.03.2011 року змінено тип та назву Товариства з Відкритого акціонерного товариства «Укрнафта» на Публічне акціонерне товариство «Укрнафта».

Зареєстроване ПАТ «Укрнафта» Шевченківською районною державною адміністрацією м. Києва 23.03.2011 року, номер запису 10741050026002352.

Юридична адреса підприємства: м. Київ, пров. Несторівський 3/5.

Відповідно до мети діяльності ПАТ «Укрнафта» здійснює: комплексне забезпечення видобутку нафти і газу; пошуково-розвідувальне та експлуатаційне буріння; переробку продуктів видобутку нафти і газу, їх

реалізацію, роздрібну реалізацію нафтопродуктів через мережу власних АЗС та інші види діяльності, передбачені Статутом.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється бухгалтерською службою. Бухгалтерська служба складається із бухгалтерій структурних одиниць ПАТ «Укрнафта» та Центральної бухгалтерії на чолі з Головним бухгалтером ПАТ «Укрнафта».

Структурний підрозділ ПАТ «Укрнафта» м. Рівне подає дані, необхідні для зведення даних обліку структурної одиниці, не пізніше, ніж за три дні до встановленого строку подання звітності до Центральної бухгалтерії ПАТ «Укрнафта». Річна звітність подається за такими формами: Баланс (Звіт про фінансовий стан) ф. № 1; Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ф. № 2; Примітки до річної фінансової звітності; Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами».

Звітність – це система узагальнених і взаємопов'язаних показників поточного обліку, які характеризують результати господарської діяльності підприємства.

Фінансова звітність є складовою частиною бухгалтерської звітності, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації.

При складанні звітності потрібно дотримуватись відповідних вимог: доречності, зрозумілості, надійності, суттєвості, достовірності, зіставності. Звітність класифікують за відповідними ознаками.

Для досягнення якісних характеристик інформації, яка міститься в формах фінансової звітності, під час її формування дотримуються ряду принципів: автономності, безперервності, періодичності, історичної

(фактичної) собівартості, нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності, обачності, єдиного грошового вимірника.

За П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», що затверджено Міністерством фінансів України від 07.02.2013 року № 73, фінансова звітність складається з: Балансу (звіту про фінансовий стан) (далі - баланс), Звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) (далі - звіт про фінансові результати), Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності.

Основними етапами підготовки документації зведеного бухгалтерського обліку на підприємстві ПАТ «Укрнафта» м. Рівне перед складанням звітності є: закриття рахунків доходів і витрат; визначення чистого фінансового результату звітного періоду; інвентаризація залишків на рахунках активів та зобов'язань; внесення коригувань за наслідками інвентаризації (у разі виявлення відхилень даних обліку від даних інвентаризації); складання Звіту про фінансові результати, Балансу та інших форм фінансової звітності; коригування показників звітності і/або підготовка Приміток щодо подій після дати балансу. Перед складанням річної бухгалтерської звітності на ТзОВ «РЗВА-ЕЛЕКТРИК» обов'язково проводять повну інвентаризацію господарських засобів, їх джерел, стану розрахунків з дебіторами і кредиторами та відображають її результати в обліку.

За звітним періодом фінансові звіти поділяються на річні та квартальні (проміжні). При складанні форм фінансової звітності слід керуватися Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності, затвердженими Наказом Міністерства фінансів України 28.03.2013 р. № 433.

Прагнення України вступити до Європейського політичного, економічного та правового простору, утвердження її як впливової європейської держави та набуття повноправного членства в Європейському Союзі вимагають від неї відповідних змін у законодавстві, нормативно-правовому забезпеченні, зокрема щодо бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Використання різних методологічних прийомів призводить до неможливості зіставлення даних бухгалтерського обліку як із даними інших звітних періодів, так і з даними бухгалтерської звітності інших організацій, а це робить дані бухгалтерської звітності непридатними для макроекономічних розрахунків.

Фінансова звітність, складена відповідно до П(С)БО 1, має значні аналітичні можливості, проте існує чимало питань, що лишаються невирішеними. Одним із таких питань є недостатність відображення у звітності обліково-економічної інформації, внаслідок чого користувачі інформації, змушені приймати управлінські рішення в умовах невизначеності. Отже, необхідно збільшувати кількість облікової інформації, представленої у фінансовій звітності.

Поточна фінансово-економічна криза засвідчила вагомість об'єктивного й прозорого інформаційного забезпечення що стосується стану і ефективності функціонування сучасних компаній для цілей управління ринковою економікою загалом, особливо у фінансово-інвестиційному її сегменті.

Для того, щоб звітність реально відображала фінансово-майновий стан компанії, необхідно удосконалити методологію бухгалтерського обліку як основу її формування, зокрема в частині обліку інтелектуального капіталу, подолання методологічного дуалізму оцінювання активів тощо, а також вивести стандартизацію фінансової звітності з-під впливу транснаціональних корпорацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко В. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку / В. Андрієнко // Наука молода. - 2008. - № 9. - С. 153-157.
2. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / за ред. Проф. Ф.Ф.Бутинця - Житомир: ЖІТІ, 2006. - 832 с.
3. Бухгалтерський фінансовий облік. Конспект лекцій/ За ред. Ф.Ф. Бутинця. - Житомир: ЖІТІ, 2008. – 320 с.
4. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Податковий облік і звітність на підприємствах: Навч. посібник.-К.: ВД “Професіонал”, 2004.- 448 с.
5. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні.- Дніпропетровськ.: ТОВ “Баланс - Клуб”, 2001.- 768 с.
6. Звітність підприємств : [навч. посібник] / Г.М. Давидов, Н.С.Шалімова. - К.: Знання, 2010. - 623 с.
7. Звітність підприємств : [підручник] / За ред. В.С. Уланчука. - К.: Знання, 2008. - 492 с
8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України 30 листопада 1999 року №291 / [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
9. Кучеренко Т.Є. Класифікація господарської звітності: генезис і проблеми сучасності [Електронний ресурс] / Т.Є. Кучеренко // Вісник ТНЕУ, — 2008. —№2. // Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
10. Кучеренко Т. Фінансова звітність як складова економічних наук / Т. Кучеренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 9. – С. 21–29.
11. Лень В.С., Гавриленко В.В. Звітність підприємства: Підручник.- К.: Каравела, 2010.- 672 с.

12. Лишилєнко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник.- К.: “Центр навч. літератури”, 2005.- 632 с.
13. Малышкин А.И. Финансовая отчетность предприятия: международные и национальные стандарты: [учебное пособие] / А. И. Малышкин. – [2-е изд., доп. и испр.]. – Сумы : Університетська книга, 2001. – 158 с.
14. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356.
15. Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності, наказ Міністерства фінансів України 28.03.2013 р. № 433
16. Нашкерська Г.В. Фінансовий облік.- К.: Кондор, 2005.- 503 с.
17. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року №2755-УІ / [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року № 73// Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
19. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку від 24 травня 1995 року №88 : наказ Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
20. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року №996-ХІУ / [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
21. Плиса В.Й., Плиса З.П. Бухгалтерський облік: навч. посібник.- К.: Каравела, 2010.- 480 с.
22. Пушкар М. С. Фінансовий облік: [підручник] / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 628 с.
23. Сахарцева І.І. Основи складання бухгалтерської звітності за вимогами Національних стандартів України.- К.: Кондор, 2003.- 614 с.
24. Сук Л.К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку: Підручник.- К.: Каравела; Піча Ю.В., 2009.- 624 с.

- 25.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. - К.: А.С.К.,2005.-784с.
26. Чебанова Н. В. Фінансова звітність підприємств: [навчальний посібник] / Н. В. Чебанова, Т. Я. Чупир, Ю. А. Василенко. – Харків : Фактор, 2006. – 444 с.
- 27.Чебанова Н. В., Єфименко Т.І. Фінансовий облік: Підручник.- К.: ВЦ “Академія”, 2007,- 704 с.
- 28.Чернелевський Л.М., Редзюк Т.Ю. Податковий облік і контроль. Навч. посібник.- К.: Пектораль, 2006.- 316 с.
- 29.Хомин П.Я., Журавель Г.П. Звітність підприємств. – Навч.посібник. – К: ВД «Професіонал», 2006. – 656 с.
- 30.Хомин П. Облікове забезпечення звітності про фінансові результати має бути методологічно обґрунтованим / П. Хомин // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 6. – С. 9–15.

ДОДАТКИ